

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4255 від 23.10.2020
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України»

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є забезпечення реалізації принципу рівності всіх учасників судового процесу в адміністративному судочинстві, зменшення фінансового навантаження на державний бюджет.

Досягнення зазначеної мети передбачається шляхом визначення в ч. 2 ст. 139 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ), що при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень з відповідача стягуються виключно судові витрати суб'єкта владних повноважень на *сплату судового збору*, а також пов'язані із залученням свідків та проведенням експертиз, а також виключення з ч. 3 ст. 139 КАСУ положення про те, що при частковому задоволенні позову суд не включає до складу судових витрат, які підлягають розподілу між сторонами, витрати суб'єкта владних повноважень на сплату судового збору.

Законопроект включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 16 червня 2020 року № 689-ІХ (п. 538).

За результатами опрацювання поданого законопроекту Головне управління в цілому підтримує основну ідею законопроекту. Така позиція Головного управління обумовлена наступним.

Відповідно до ч. 1 ст. 67 Конституції України кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. За подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень на всій території України справляється судовий збір. Об'єкти справляння судового збору, а також його ставки, передбачені Законом України «Про судовий збір». Правила розподілу судових витрат визначаються процесуальним законодавством України.

Розподілу судових витрат в адміністративному судочинстві присвячені положення ст. 139 КАСУ. Зокрема, у ч. 1 даної статті визначено, що при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, *всі судові*

витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень КАСУ, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або, якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа. При задоволенні позову суб'єкта владних повноважень з відповідача стягуються виключно судові витрати суб'єкта владних повноважень, пов'язані із залученням свідків та проведенням експертиз.

У ст. 139 КАСУ також передбачений порядок розподілу судових витрат при частковому задоволенні позову. У цьому разі судові витрати покладаються на обидві сторони пропорційно до розміру задоволених позовних вимог. Однак суд не включає до складу судових витрат, які підлягають розподілу між сторонами, витрати суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу адвоката та сплату судового збору (див. ч. 3 ст. 139 КАСУ).

Така позиція законодавця зумовлена обов'язком суб'єкта владних повноважень нести усі ризики, пов'язані з прийняттям ним рішень, вчиненням дій або допущенням бездіяльності, у тому числі необхідністю відстоювати правомірність своєї поведінки в адміністративному суді. Адже адміністративне судочинство, в переважній більшості, спрямоване на захист прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб у спірних відносинах з органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовою чи службовою особою, іншим суб'єктом при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства. Таке пояснення обґрунтовує переважно ті випадки, коли суб'єкт владних повноважень є у справі відповідачем.

Однак варто зауважити, що, встановивши певні привілеї для однієї зі сторін у справі, держава тим самим порушила одну з основних засад судочинства, передбачену п. 1 ч. 2 ст. 129 Конституції України, а саме рівність усіх учасників судового процесу перед законом. Йдеться про правову рівність, яка передбачає неможливість встановлення привілеїв чи обмежень за будь-якою з ознак.

У законопроекті пропонується шляхом внесення відповідних змін певною мірою виправити ситуацію, яка склалася, та передбачити можливість при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень стягнути з відповідача, серед іншого, судові витрати позивача на сплату судового збору (ч. 3 ст. 139 КАСУ в редакції проекту).

В цьому випадку суб'єкт владних повноважень є позивачем у певній адміністративній справі. Зокрема, згідно з ч. 1 ст. 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство» в рамках здійснення державно-приватного партнерства може бути укладено концесійний договір, відповідно до якого уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає суб'єкту господарювання (концесіонеру) право на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на

умовах, визначених концесійним договором, а також передає концесіонеру переважну частину операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції (п. 11 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про концесію»).

Наприклад, Київська міська рада для реалізації цільової програми протидії захворюванню на туберкульоз укладає концесійний договір, яким передбачається побудова суб'єктом господарювання будівлі для розміщення протитуберкульозного закладу охорони здоров'я. У цьому випадку концесійному договору притаманні ознаки адміністративного договору, який укладено між суб'єктом владних повноважень та іншою особою, який ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері (вони впливають з владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень – учасника такого договору). Метою такого договору є задоволення саме публічних інтересів, а не специфічних інтересів суб'єкта владних повноважень.

В цьому випадку Київська міська рада (концесієдавець) наділена правом здійснювати контроль за дотриманням концесіонером умов концесійного договору (ч. 1 ст. 46 Закону України «Про концесію»). При виникненні спору щодо вказаних правовідносин Київська міська рада як суб'єкт владних повноважень може звернутися до адміністративного суду за захистом порушених прав і як позивач зобов'язана буде, при цьому, сплатити судовий збір в порядку та розмірах, визначених Законом України «Про судовий збір». Наразі згідно з нормами чинного КАСУ при задоволенні такого позову суб'єкта владних повноважень з відповідача не можна стягнути судовий збір. Стягненню підлягають виключно судові витрати суб'єкта владних повноважень, пов'язані із залученням свідків та проведенням експертиз, незважаючи на правомірність вимог позивача, а також те, що для їх доведення в судовому порядку суб'єкт владних повноважень повинен був сплатити судовий збір за рахунок коштів Державного бюджету України.

Відтак, на наш погляд, пропозиція законопроекту, яка при задоволенні позову суб'єкта владних повноважень передбачає стягнення з відповідача, серед іншого, судових витрат позивача на сплату судового збору, є слушною і заслуговує на підтримку.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, І. Кунець

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/112691 від 31.03.2021

459071